

ZEMLJIŠČA in VODA

- za kmetijstvo nujna naravna vira

prof. dr. Marina Pintar

*UL – Biotehniška fakulteta
Oddelek za agronomijo*

Razvojni forum -Prihodnost kmetijstva
in hrane v Sloveniji
Ljubljana, 18. maj 2010

Univerza
v Ljubljani
Biotehniška
fakulteta

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, Slovenija
Oddelek za agronomijo; Katedra za agrometeorologijo, urejanje kmetijskega prostora in ekonomiko ter razvoj podeželja
e-pošta:

<http://www.bf.uni-lj.si/>

Urbanizacija zaseda najboljša kmetijska zemljišča

70.-80. leta – sprememba namembnosti - osuševanje

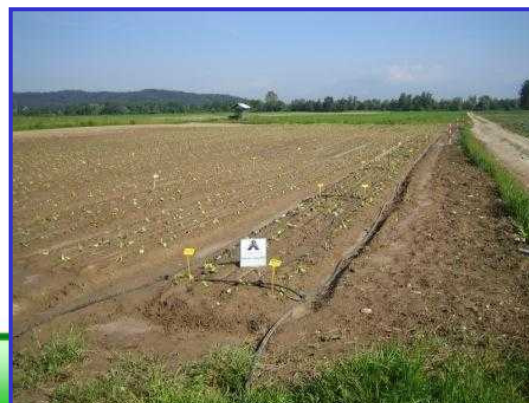
Družbena (ne)sprejemljivost posegov in prioritete

1990 moratorij na izvajanje osuševalnih sistemov

Slovenija: cca 10 000 m² zemljišč (=1 ha) prebivalca
cca 5 000 m² gozda
cca 3 600 m² zavarovanih zemljišč (36%)
cca 2 500 m² kmetijskih zemljišč
cca 880 m² njiv (večina njih so najboljša KZ,
cca 10 % v Naturi 2000) (8,8%)

**Potreba po skrbnem načrtovanju prostorskega razvoja
In potreben razmislek, kaj s kmetijskimi zemljišči,
ki so na voljo za kmetijstvo**

Najboljša kmetijska zemljišča (najrodovitnejša tla) skoncentrirana na aluvialnih ravninah – problemi suš

Za kmetijstvo sta pomembna dva naravna vira:

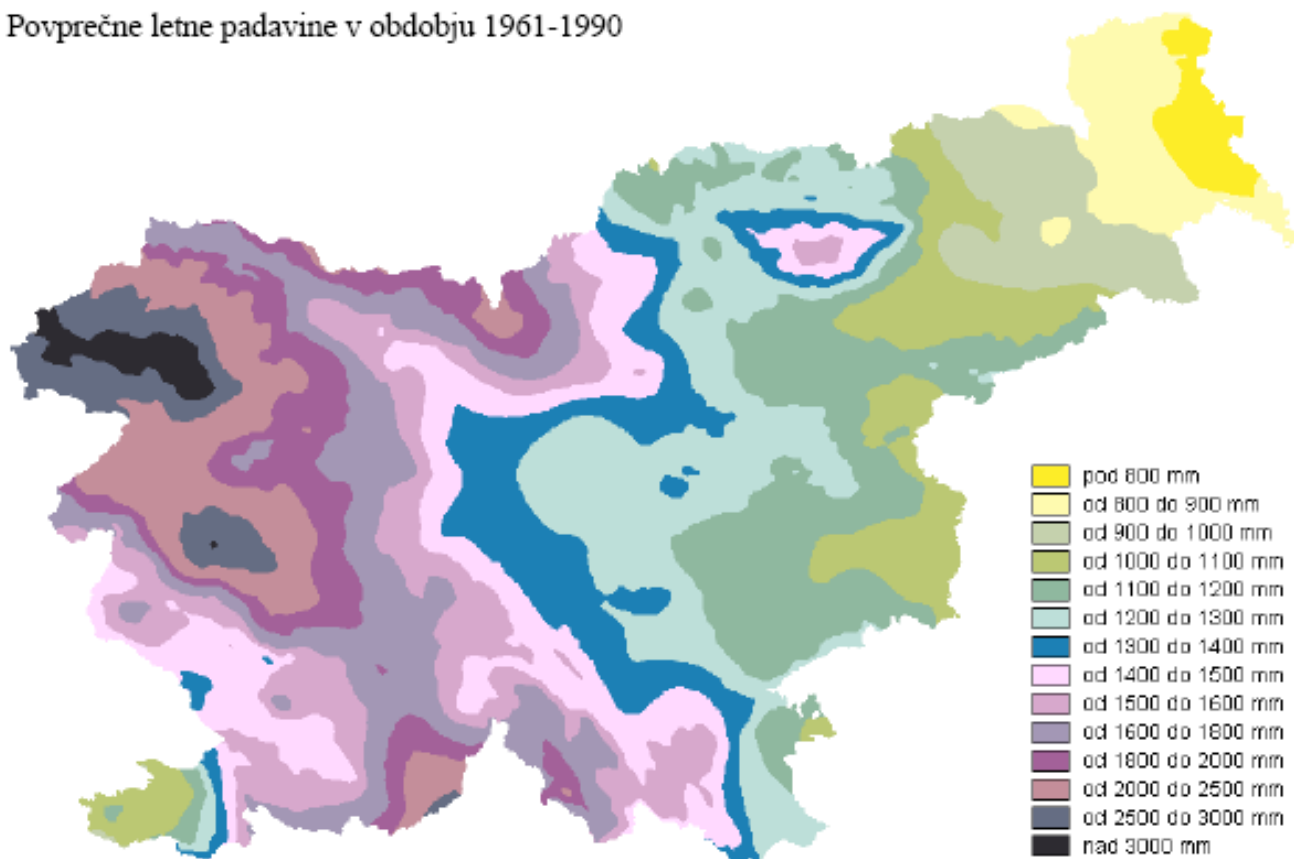
- zemljišča/tla
- voda (najpogostejši omejitveni dejavnik)

Ali kmetijstvo v Sloveniji potrebuje namakanje in zakaj?

V Sloveniji pade relativno veliko padavin ⇒ namakanje je dopolnilni ukrep, ki omogoča **količinsko in kakovostno stabilno** (t.j. ekonomsko upravičeno) rastlinsko pridelavo.

Povprečne letne padavine v obdobju 1961-1990

prvi namakalni sistem v Sloveniji
leta 1978 (42 let)

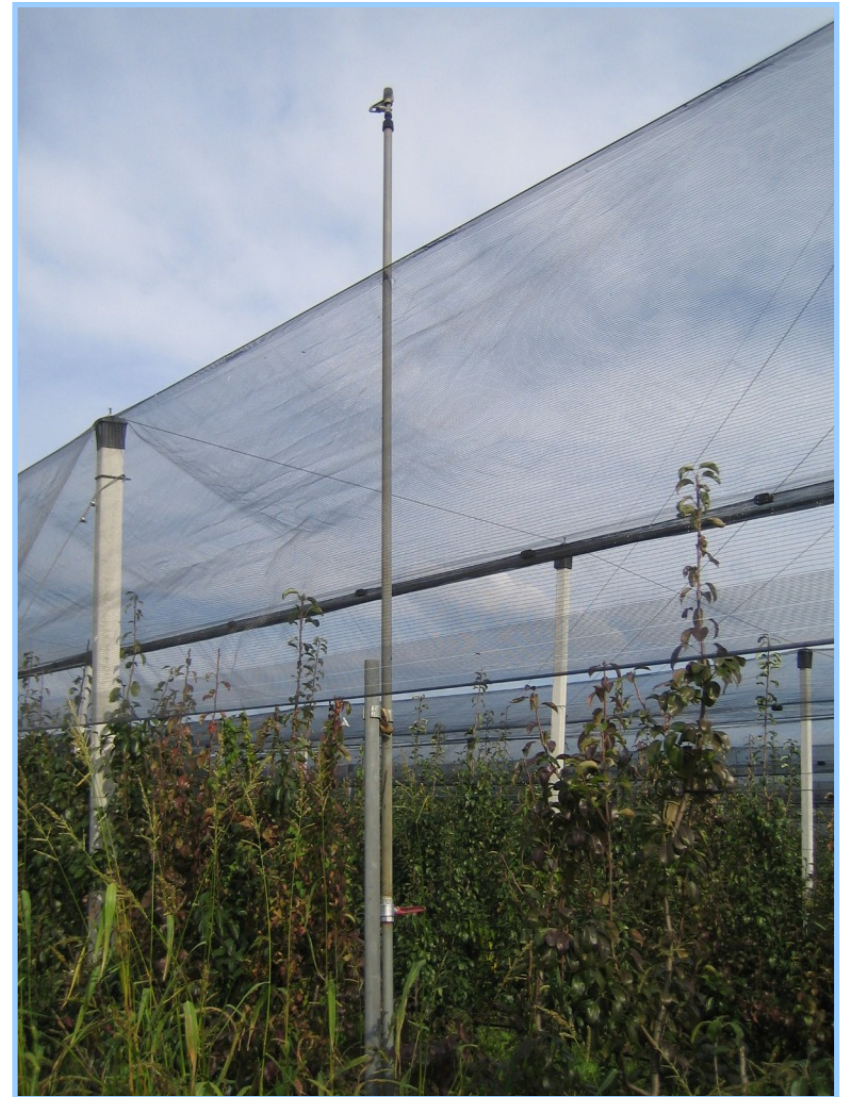
Leto 2007

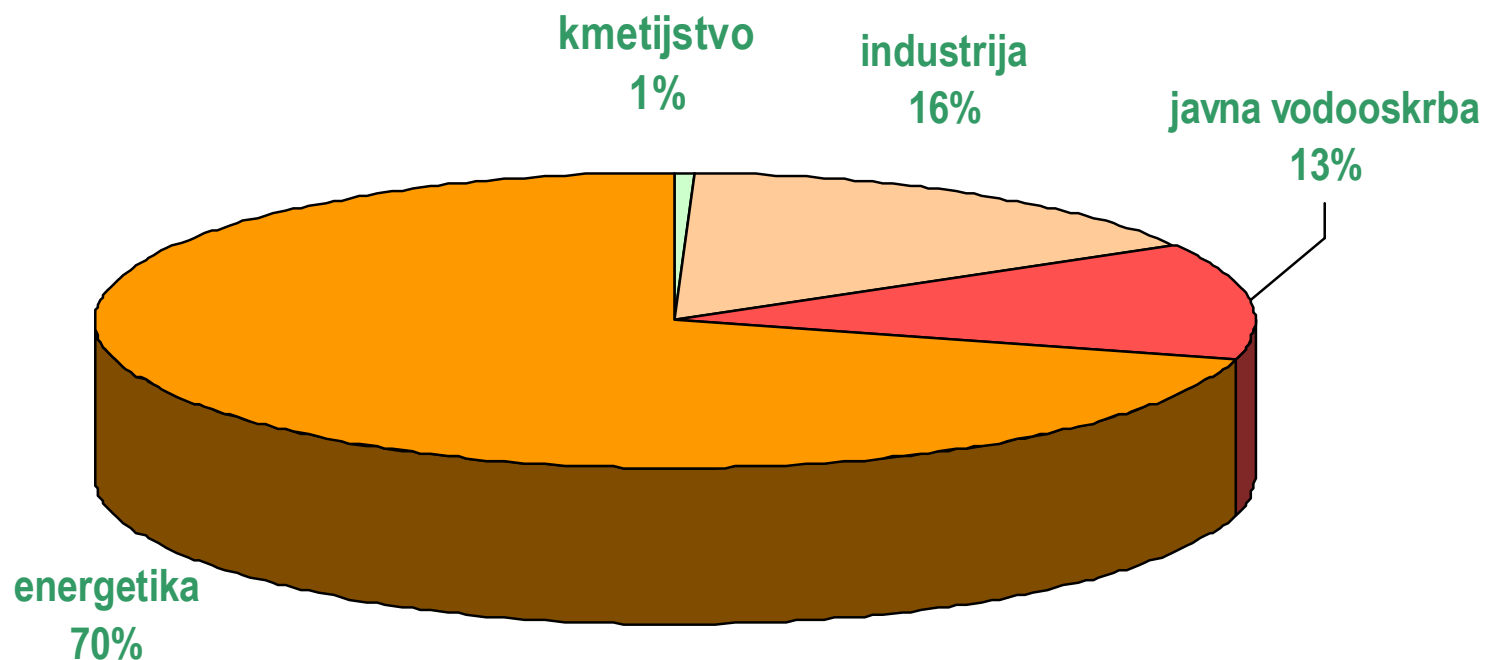
8.804 ha bruto pripravljene
površine za namakanje (SURS)

4.196 ha neto namakane površine
(SURS)

-1,2 % vseh njiv,

-11,5 % vseh sadovnjakov

Delež porabljene vode po panogah v Sloveniji, 2006

Vir: SURS, 2007

Svetovni nivo: 75 % vseh aktiviranih vodnih virov je za kmetijstvo

Evropa: 30-60% (S-J) vodnih virov za kmetijstvo

Revizijsko poročilo o smotrnosti ravnanja RS pri preprečevanju in odpravi posledic suše v kmetijstvu

**247 mio EUR = celotna ocenjena škoda po suši
v letih 2000, 2001, 2003, 2006**

85,9 mio EUR = stroški odprave suše (35 %)

3,3 mio EUR = preventiva oz. preprečevanje (1,3 %)

(Računsko sodišče RS, 2007)

Ciljni raziskovalni program (MKGP):
**Ocena vodnih perspektiv na območju Slovenije in
možnosti rabe vode v kmetijski pridelavi**
(izdelovalci: BF, FGG, IzVRS, GZS)

- 1 Analiza povezanosti namakalnih sistemov na obstoječe vodne vire**
- 2 Analiza potencialnih vodnih virov iz vodotokov na nivoju vodnih teles**
- 3 Analiza stanja in obratovanja obstoječih velikih vodnih akumulacij**
- 4 Analiza potencialnih vodnih količin za namakanje iz podzemnih voda**
- 5 Analiza možnosti uporabe vode za namaknje iz čistilnih naprav**
- 6 Analiza morebitnih vodnih viškov v obstoječih vodnih virih**
- 7 Definicija potencialnih namakalnih površin**
- 8 Ocena vodnih perspektiv na podlagi trenutno razpoložljive in potrebne vode v Sloveniji**

Uredba o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Ur.l. 97/2009)

7 % srednjega nizkega pretoka (izjema za kmetijstvo)

Gradnja akumulacij – problem umeščanja v prostor

Kompleksnost problema

Usklajevanje

Naravni viri

Zemljišča/tla

naravovarstvo
okoljevarstvo

kmetijstvo

urbanizacija ipd.

Voda

naravovarstvo
okoljevarstvo

kmetijstvo

vodooskrba ipd.

Potrebno dovolj zgodnje usklajevanje interesov v procesu načrtovanja rabe/upravljanja naravnih virov (ustrezni pravni okviri).

Izhodišče:

Omogočiti, da bo kmetijstvo lahko razvita gospodarska dejavnost, ki sama po sebi najbolje varuje najboljša kmetijska zemljišča in hkrati igra pomembno vlogo tudi pri ohranjanju narave in okolja – večnamenskost kmetijstva.

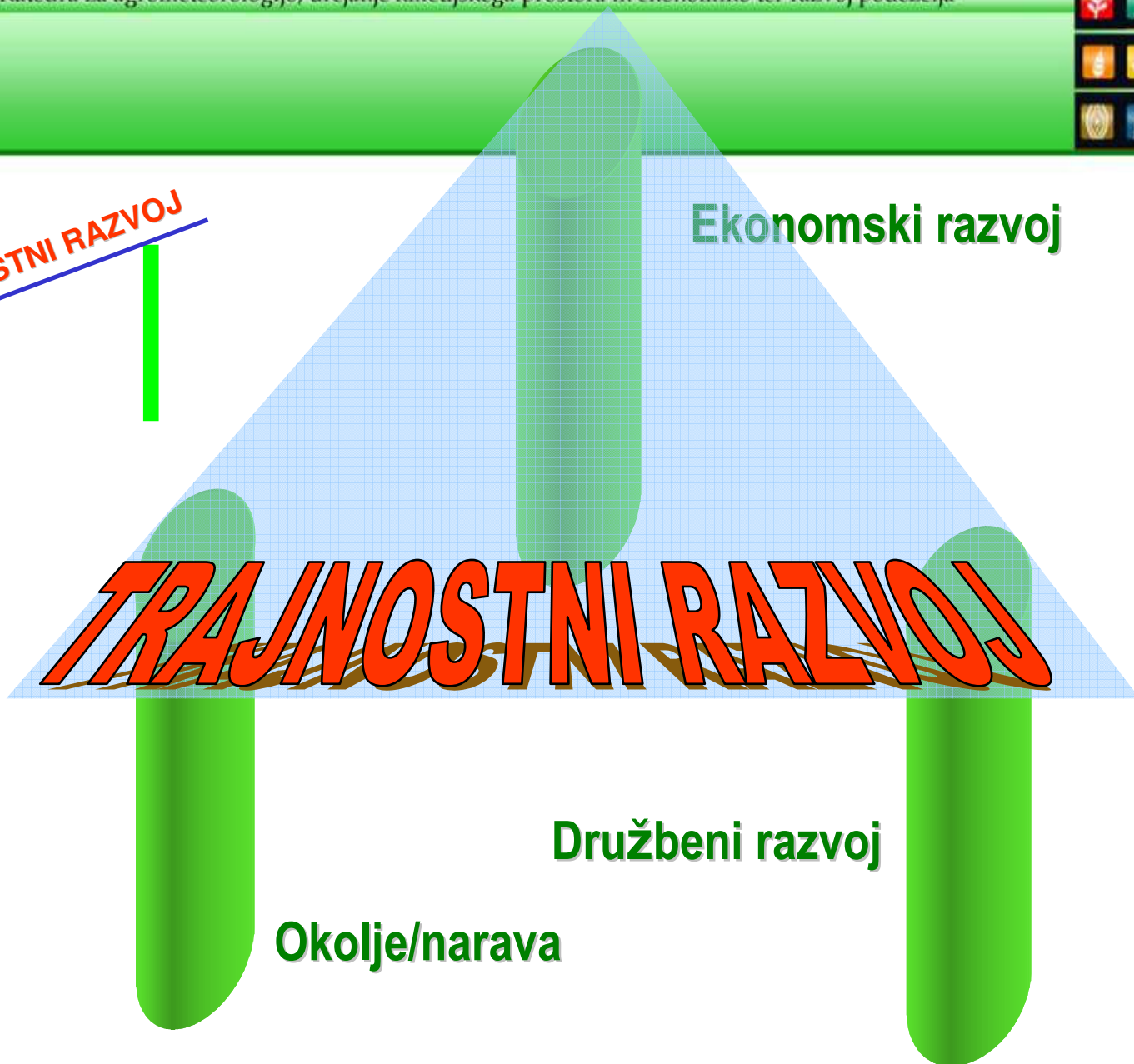
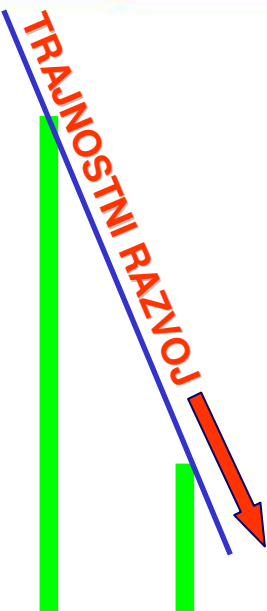

Ekonomski razvoj

TRAJNOSTNI RAZVOJ

Družbeni razvoj

Okolje/narava

“trajnostni” razvoj
-obrtne cone
-športni centri
-ipd.

Natura 2000
36%

Evropa

Evropa

Prehranska varnost
33%-70%
8,8% najboljših KZ

Hvala za pozornost!